

Andrzej Wiśniewski

"Prawo wywłaszczeniowe. Ustawa z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Komentarz", W. Ramus, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 6/10(58), 85-86

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i okupacji (czynności prawne z okresu okupacji, orzeczenia sądowe z okresu okupacji, cywilnoprawne skutki odstępowania od narodowości, przepisy o majątkach opuszczonych i porzuconych lub poniemieckich). Wreszcie przedstawiona jest literatura z zakresu międzynarodowego prawa prywatnego oraz literatura poświęcona obcemu prawu cywilnemu.

„Bibliografia” zawiera 7260 pozycji oznaczonych numeracją ciągłą. Każda pozycja składa się z adresu bibliograficznego wskazującego autora i tytuł pracy bądź też rodzaj, datę i numer orzeczenia oraz miejsce publikacji. Cennym uzupełnieniem adresu bibliograficznego są krótkie notatki omawiające treść publikacji lub tezy orzeczeń.

Książka poza obszernym spisem rzeczy zawiera także szczegółowy skorowidz rzeczowy oraz indeks nazwisk autorów.

S. Szer: *Prawo cywilne. Część ogólna. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 318.*

Książka jest już trzecim wydaniem podręcznika opracowanego przez profesora S. Szera po wydaniu ustawy z 18 lipca 1950 r., zawierającej przepisy ogólne prawa cywilnego. Obecne wydanie aktualizuje oczywiście materiał zawarty w poprzednich wydaniach. Aktualizacja ta obejmuje zarówno zagadnienia doktrynalne, jak i orzecznictwo sądowe i arbitrażowe.

Przy omawianiu poszczególnych zagadnień autor w szerokim zakresie uwzględnia ostatnią wersję projektu kodeksu cywilnego PRL.

Poza tym w obecnej pracy znacznie więcej miejsca niż w poprzednim wydaniu z 1955 r. poświęcono omówieniu zasad współżycia społecznego i problematyce socjalistycznych osób prawnych (przedsiębiorstw państwowych, spółdzielni, kółek rolniczych). W dość szerokim zakresie autor porusza także zagadnienia prawa gospodarczego, w szczególności umów w gospodarce społecznej. Pominięte natomiast zostały niektóre ogólne rozważania z zakresu teorii państwa i prawa.

Podręcznik omawia podstawowe dla nauki prawa cywilnego pojęcia i instytucje, stanowiące tzw. część ogólną. W kolejnych rozdziałach książki autor charakteryzuje przedmiot, systematykę i źródła prawa cywilnego, stosunki cywilnoprawne, prawa podmiotowe, osoby fizyczne i osoby prawne, dobra osobiste, czynności prawne i ich składniki, przedstawicielstwo, przedmioty majątkowe, przedawnienie i prekluzję.

W. Ramus: *Prawo wywłaszczeniowe. Ustawa z dnia 12 marca 1958 roku o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości. Komentarz. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 190.*

Wywłaszczeniem nieruchomości w rozumieniu ustawy z dn. 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości jest całkowite odjęcie lub ograniczenie w drodze aktu administracyjnego prawa własności lub innego prawa rzeczowego na nieruchomości, a nie generalne przejęcie na rzecz Państwa określonych kategorii nieruchomości lub praw. Wywłaszczone mogą być nieruchomości nie stanowiące własności państwowej lub spółdzielczej oraz własności tych osób

prawnych, których mienie podlega w razie potrzeby przekazaniu na własność lub w zarząd w ramach administracji państwowej.

Wywłaszczenie nieruchomości w trybie ustawy z dn. 12 marca 1958 r. może nastąpić jedynie na rzecz Państwa, chociażby wywłaszczenia dokonywano z przeznaczeniem obiektu dla organizacji spółdzielczej lub dla organizacji kółek rolniczych. Nie może obecnie nastąpić, tak jak to było pod rządami poprzedniego dekretu z dn. 26 kwietnia 1949 r., wywłaszczenie na rzecz poszczególnych jednostek administracji lub gospodarki państwowej posiadających samodzielny byt prawny ani też na rzecz podmiotów niepaństwowych, nawet wykonujących zadania i funkcje państwowe. W każdym wypadku wywłaszczenia na podstawie ustawy wywłaszczeniowej nieruchomości staje się własnością państwa i wchodzi w skład mienia ogólnonarodowego.

Wywłaszczenie jest dopuszczalne, jeżeli wywłaszczana nieruchomość niezbędna jest ubiegającemu się o wywłaszczenie na cele użyteczności publicznej, na cele obrony Państwa, dla wykonania zadań określonych w zatwierdzonych planach gospodarczych, dla planowej realizacji na obszarze miasta lub osiedla budownictwa ogólnomiejskiego i zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego oraz na potrzeby organizacji spółdzielczej lub organizacji kółek rolniczych, jeśli jest to uzasadnione interesem społecznym albo państwowym.

Przepisy dotyczące prawa wywłaszczeniowego nie były dotychczas w naszej literaturze komentowane. Więcej nawet — nie było żadnego zbioru tych przepisów wraz z licznymi przepisami wykonawczymi do ustawy. Książka opracowana przez W. Ramusa zaspokaja więc potrzeby praktyki w tym zakresie, dając do rąk odbiorców zarówno zbiór przepisów, jak i wnikliwy komentarz do nich.

Wagę komentarza podnosi fakt, że jego autor brał czynny udział w opracowywaniu projektów zmian ustawodawczych oraz rozporządzeń wykonawczych do ustawy, a prócz tego styka się on z problematyką wywłaszczeniową w swej codziennej pracy oraz w Komisji Odwoławczej do Spraw Wywłaszczeniowych.

Układ książki jest typowo komentarzowy. Pod artykułami ustawy zamieszczone są wyjaśnienia autora, ujęte zwięźle i syntetycznie, ale dostatecznie wyczerpująco. Komentarz obejmuje zagadnienia ogólne dotyczące pojęcia i warunków wywłaszczenia, problematykę odszkodowania za wywłaszczenie, postępowanie wywłaszczeniowe oraz także kwestie związane z wywłaszczeniem, jak wykonanie wywłaszczenia, szczególny tryb wywłaszczenia, zajęcie nieruchomości, zwolnienia podatkowe itp.

Po przepisach ustawy i komentarzu zamieszczone są również w książce liczne rozporządzenia i inne przepisy wykonawcze. Między innymi znajdują się tam rozporządzenia Rady Ministrów: w sprawie określenia wysokości odszkodowania za wywłaszczone grunty w mieście lub osiedlu oraz za ograniczenie prawa własności i za odjęcie lub ograniczenie innego prawa rzeczowego na nieruchomości; w sprawie organizacji, składu i trybu postępowania Komisji Odwoławczej do Spraw Wywłaszczeniowych; w sprawie zasad i trybu rozliczania się w razie zwrotu wywłaszczonych nieruchomości rolnych; w sprawie zasad i trybu przekazywania w ramach administracji państwowej przedsiębiorstw, instytucji oraz zakładów, nieruchomości i innych obiektów majątkowych; w sprawie przekazywania nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych; w sprawie zasad odszkodowania za wywłaszczenie prawa wieczystego użytkowania.

W książce zamieszczona jest także tabela wartości drzew i krzewów według wyliczeń Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach.